

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
KÖRNYEZETVÉDELEM**

Időszak:

2012. október

Dátum:

2012. november 29.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ KFT.

STRATEGOPOLIS
KOMMUNIKÁCIÓS TÁRSASÁG ÉS STRATÉGIAI ELEMZŐ KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

MEGHOZOTT INTÉZKEDÉSEK	1
A KÖRNYEZET VÉDELME NEK ÁLTALÁNOS SZABÁLYAIRÓL SZÓLÓ 2012. ÉVI CXLI. TÖRVÉNY	1
Intézkedés	1
Fogadtatások és hatások	1
SWOT elemzés	2
A PRIVATIZÁCIÓS SZERZŐDÉSEK KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI ELŐÍRÁSAINAK FELÜLVIZSGÁLATA	2
Intézkedés	2
Fogadtatás és hatások	2
SWOT elemzés	3
A KÖRNYEZETVÉDELMI TERMÉKDÍJRÓL SZÓLÓ 2011. ÉVI LXXXV. TÖRVÉNY	3
Intézkedés	3
Fogadtatás és hatások	3
SWOT elemzés	4
TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK	5
A HULLADÉKRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNYJAVASLAT	5
Intézkedés	5
Fogadtatás és hatások	5
SWOT elemzés	6
SÍK ÉS DOMBVIDÉKI TÁROZÓK ÉPÍTÉSE	7
Intézkedés	7
Fogadtatás és hatások	7
SWOT elemzés	8
A KÖRNYEZET VÉDELME NEK SZABÁLYAIRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSA	8
Intézkedés	8
Fogadtatás és hatások	9
SWOT elemzés	9
A MECSEKI URÁNBÁNYÁSZAT ÚJRAINDÍTÁSÁNAK ENGEDÉLYEZÉSE ÉS KORMÁNYZATI TÁMOGATÁSA	9
Intézkedés	9
Fogadtatás és hatások	10
SWOT elemzés	10
SZABÓ MARCEL OMBUDSMAN-HELYETTES KINEVEZÉSE	11
Intézkedés	11
Fogadtatás és hatások	12
A SZIGETKÖZ VÍZÜGYI RENDEZÉSÉRE	12
Intézkedés	12
Fogadtatás és hatások	12
A KOLONTÁRI VÖRÖSISZAP KATASZTRÓFA FELELŐSSÉGI VISZONYAI	14
Intézkedés	14
Fogadtatás és hatások	14
VÖRÖSISZAPPOR-SZENNYEZÉS	15
Intézkedés	15
Fogadtatás és hatások	16
KÜLPOLITIKA ÉS NEMZETKÖZI KITEKINTÉS	18
A FELSŐCSERTÉSI CIÁNOS ARANYBÁNYÁSZAT	18
ÉLŐVILÁG VÉDELMI CSÚCSTALÁLKOZÓ	18
EURÓPAI UNIÓS BIOÜZEMANYAG SZABÁLYOZÁS	19

Meghozott intézkedések

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 2012. évi CXLIII. törvény

Intézkedés

2010. október 1-én fogadta el az Országgyűlés a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény és a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot, amelyet 2012. szeptember 6-án Rogán Antal nyújtott be az Országgyűlésbe.¹ A módosítást az előterjesztős azzal indokolta, hogy a fővárosi kerületek között a lakossági közlekedés és az idegenforgalom eloszlása is változó, ezért a zajterhelés mértéke sem egyforma. A fővárosi önkormányzat ezekből az eltérő kerületi sajátosságokból adódó igényeket a magasabb szintű jogszabályokban előírtaknál nagyobb mértékű környezeti előírásokra vonatkozóan nehezen és nem megfelelő gyorsasággal tudta kezelni. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseit is figyelembe véve a helyi önkormányzatok rendeletalkotási lehetősége a környezeti zajvédelem területén a csendes övezetek és a zajvédelmi szempontból fokozottan védett területek kijelölésére, valamint a közterületi rendezvények és a magánszemélyek háztartási igényeit kielégítő tevékenységek szabályozására korlátozódtak.

Fogadtatások és hatások

A törvényjavaslat előterjesztői szerint a benyújtáskor hatályos joggyakorlatban az ilyen rendeletalkotási hatáskörök nem voltak elegendő mértékűek ahhoz, hogy a helyben élők életminőségét közvetlenül befolyásoló környezeti ártalmakat a helyben kialakult specifikus szokásoknak és körülményeknek megfelelően külön szabályozzák. E tekintetben próbált változtatni a törvényjavaslat az addigi gyakorlaton, amikor a települési önkormányzatoknak hatáskört javasolt a különböző zajvédelmi szabályozásban, a füstködriadó-tervek megalkotásában valamint az avar és a kerti hulladék égetésével kapcsolatos szabályozásban. Az előterjesztő a szerint törvénymódosítással megteremtett rendeletalkotási lehetőség hatékonyabban biztosítja fővárosi kerületek számára a kerületi önkormányzatok környezetvédelmi feladatainak érvényesülését. Emellett a fővárosi kerületek eltérő zöldövezeti sajátosságai is indokolták a módosítást. Azonban a fővárosi kerületi önkormányzatok hatáskörének bővítése a zajvédelem területén csak részben megalapozott előterjesztői igény, mivel a közterületi rendezvények szabályozása a főváros vonatkozásában hatékonyabb az egységes szabályozás mentén. Egy-egy rendezvény hatásterülete ugyanis több kerületet is érint, illetve nem kizárt, hogy a rendezvény több kerületben valósul meg.

¹ <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK12133.pdf>

Szakmailag megalapozottabbak viszont a törvényjavaslatban vázolt, a füstköd-riadókkal valamint a fás szárú növények védelmével kapcsolatos rendelkezések. Az egyik érv az önkormányzatoknak nagyobb önállóságot adó, égetéssel kapcsolatos szabályozás mellett az, hogy az avarégetés valamint az egyéni fűtési, vegyes tüzelésű rendszerek elterjedése hozzájárulnak a levegő szállópor-koncentrációjának megemelkedéséhez, amely probléma ellenőrzése és kezelése hatékonyabb lehet a helyi szintű szabályozással. Szintén alátámasztott az a módosítás, amely a fővárosi kerületi önkormányzatok számára megteremti annak lehetőségét, hogy illetékességi területükön, a nem közterületen található, más törvény hatálya alá nem tartozó fás szárú növények védelme érdekében önálló rendeletet alkossanak, melyben tulajdonjogot korlátozó előírásokat állapíthatnak meg.

SWOT elemzés

A 2012. szeptemberi környezetpolitikai elemzésben felsoroltakhoz képest nem merült fel új értékelési szempont.

A privatizációs szerződések környezetvédelmi és természetvédelmi előírásainak felülvizsgálata

Intézkedés

2012. október 29-én fogadta el az Országgyűlés a privatizációs szerződések környezetvédelmi és természetvédelmi előírásainak a Kormány általi felülvizsgálatáról szóló 55/2011. (VI. 29.) OGY határozat módosításáról szóló határozati javaslatot.² A kolontári katasztrófa tanulságait figyelembe véve a módosítás határozat célja az volt, hogy a vizsgálatra alapozva megelőzhető legyen az állam valamint az önkormányzatok vagyonának a jövőbeni előnytelen feltételekkel és a környezetvédelmi szempontok figyelmen kívül hagyásával történő értékesítése. További cél volt a vizsgálat alá vont szerződések esetében a jogszabályi lehetőségek igénybe vételének teljes körű megvizsgálása.

Fogadtatás és hatások

A határidő-hosszabbításra az alaposabb tényfeltárás és az elszámoltatás kiteljesítése miatt volt szükség. Az MNV Zrt. előzetes tájékoztatása alapján az MNV Zrt.-nél és a jogelőd szerveinél megközelítőleg 12 ezer privatizációs szerződést iktattak. Egyértelműen szerződésben foglalt, a vevők által vállalt környezetvédelmi kötelezettségek előírására

² <http://www.parlament.hu/irom39/08100/08100.pdf>

mintegy 100 szerződésben került sor. A minisztérium azért kezdeményezte a határidő további meghosszabbítását, mert nem rendelkezik megfelelő mennyiségű jogi szakértői kapacitással a nagyszámú szerződés határidőre való felülvizsgálatához.

SWOT elemzés

A 2012. szeptemberi környezetpolitikai elemzésben felsoroltakhoz képest nem merült fel új értékelési szempont.

A környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény

Intézkedés

A 2011 júliusában elfogadott környezetvédelmi termékdíjról szóló jogszabály 2012. január elsejétől tette kötelezővé az érintett cégek számára a termékdíj fizetését, a szelektív hulladék gyűjtésének koordinálását pedig az OHÜ-re bízta.

Fogadtatás és hatások

2012. októberben megjelentek az új termékdíj-rendszer első évről szóló első értékelések. A Vidékfejlesztési Minisztérium szerint 2013-ban mintegy hatvanmilliárd forint folyhat be az állami költségvetésbe a termékdíj-törvény hatálya alá tartozó gyártóktól és forgalmazóktól. Az előzetes kalkuláció időarányos része 2012. első félévében teljesült, ugyanis mintegy 32 milliárd forint bevételt könyvelhet el az államkincstár, szemben a 2010. és 2011. évi összesen 17 és 16 milliárd forinttal szemben. Az új termékdíj-törvénynek köszönhetően a csomagolóanyag-gyártók és felhasználók a költségtakarékosabb és a környezetvédelmi szempontoknak jobban megfelelő csomagolási megoldásokat kezdték alkalmazni. Jelentősen csökkent a nagy mennyiségben gyártott PET palackok súlya. A VM adatai azt mutatják, hogy amíg 2011-ben Magyarországon átlagosan 32 gramm volt a PET palackok súlya, 2012-re ez a szám 25 grammra csökkent.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Az új termékdíj-rendszerből származó termékdíj bevétel többszörösen meghaladja a korábbi évek bevételeit. ▪ A termékdíj-szabályozás ösztönzi a gyártókat, hogy csökkentsék a kibocsátott csomagoló-anyagok súlyát.	
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A 2012-re tervezett termékdíj-bevétel érzékelhető termelés-visszaesés nélkül teljesülhet. ▪ A 2013-as költségvetési évben a termelés visszaesése nélkül növelhető a termékdíj-bevétel.	

Tervezett intézkedések

A hulladékról szóló törvényjavaslat

Intézkedés

Az Országgyűlés elfogadta, de a köztársasági elnök visszaküldte megfontolásra a hulladékról szóló törvényjavaslatot.³ 2012. október 9-én a Vidékfejlesztési Minisztérium arról számolt be, hogy a Parlament 288 igen és 55 nem szavazattal 3 tartózkodás mellett elfogadta a javaslatot. A szaktárca álláspontja szerint a jogszabály elfogadásával egy korszerű törvényi háttér született, amely átlátható és ellenőrizhető viszonyokat eredményez az ágazatban, lehetőséget teremt a hulladékképződés nagyobb arányú csökkentésére, a hasznosítás arányának növelésére, és kiterjeszti a gyártók felelősségét a hulladékszegény technológiák alkalmazására a termékgyártásban.

Fogadtatás és hatások

A törvény elfogadását követően újra megjelentek a törvénnyel kapcsolatos korábban hangoztatott kritikák. A Heti Világgazdaság szerint a törvény egyetlen pozitívuma, hogy elfogadásával már nem fenyeget a napi 27 ezer eurós kártérítés, vagyis nem kell számolni a kötelezettségszegési eljárás következményével. Ugyanakkor az új jogszabálynak vannak ellentmondó passzusai, például az, hogy 2014-től a hulladék-közszolgáltatók egyszerre lennének nonprofit társaságok és nyereséget termelő cégek. A végszavazás előtt a javaslatba bekerült felhatalmazás alapján megengednék, hogy a közszolgáltatók a lakossági hulladék kezelése mellett egyéb tevékenységet is végezzenek, illetve a keresztf finanszírozás tilalma is benne maradt a normaszövegben. Az Országgyűlés Fenntartható fejlődés bizottságának elnöke azt kifogásolta, hogy a zárószavazás előtti módosító indítványokkal kikerülték a szakbizottságot, amely így nem mondhatta el véleményét. A Környezetvédelmi Szolgáltatók és Gyártók Szövetsége szerint az új törvény nem tudja megakadályozni a hulladék kivitelét, miközben egyes fajták behozatalát tiltja, így a hazai vállalkozások lehetőségeit korlátozza. A törvényjavaslat kritikusai szerint az állami-önkormányzati nonprofit tulajdonszerzés után bizonytalanná válnak a fejlesztések. A szakértők szerint biztosra vehető, hogy a lerakási adó bevezetése miatt a szemetshállítás díjak legalább 30 százalékkal, vagy nagyobb mértékben emelkednek.

2012. október 25-én Áder János köztársasági elnök élt az Alaptörvényben biztosított jogkörével és az Országgyűlés által elfogadott törvényt visszaküldte megfontolásra a

³ <http://greenprofit.hu/forum/viewtopic.php?f=34&t=727&start=50>

parlamentnek.⁴ A hulladékról szóló törvénnyel kapcsolatban az államfő kifogásolta, hogy nincs biztosítva a megfelelő jogorvoslati lehetőség. Az államfői kifogás szerint az OHÜ feladatait nonprofit gazdasági társaságként látja el, eljárása részletesen nem szabályozott, továbbá a döntéseihez nem kapcsolódik jogorvoslati lehetőség, viszont az Alaptörvény szerint a hatósági és más közigazgatási határozatok ellen jogorvoslattal lehet élni. Az államfő jogi stábjának második kifogása arra irányult, hogy 2011-ben, amikor az egyeztetések zajlottak a törvényről, érvényben volt egy uniós jogszabály, amelyet 2012 elején megszüntettek, ez csupán technikai jellegű, s nem érdemi különbség. Illés Zoltán szerint a törvény megfelel az unió hulladék-felhasználással kapcsolatos elvárásainak, és olyan szakmapolitikát alakít ki, amely az élenjáró országok példáját követi. A jogszabály alapvetésként kezeli, hogy ne keletkezzen új szemét, helyette a szelektív gyűjtés és újrahasznosítás kerüljön előtérbe.

SWOT elemzés

A 2012 szeptemberére vonatkozó környezetpolitikai elemzés az alábbi szempontokkal bővíthető:

Erősségek:	Gyengeségek:
	▪ A jogszabály nem biztosított jogorvoslati lehetőséget az OHÜ döntéseihez. ▪ Az elfogadott törvényjavaslat több pontban inkohereus.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A lerakási járulék ösztönző ereje beruházásokat generálhat a másodlagos nyersanyag ipar területén.	▪ Az önkormányzati és állami tulajdonú közszolgáltatók nem lesznek érdekeltek a hulladékgazdálkodási fejlesztésekben.

⁴ http://hvg.hu/itthon/20121025_Ader_visszadobott_ket_ujabb_torvenyt

Sík és dombvidéki tározók építése

Intézkedés

Illés Zoltán 2012. október eleji sajtótájékoztatóján felvázolta a kormányzat vízkormányzással kapcsolatos terveit, a zápor és víztározók építését, valamint egy öntözési hivatal létrehozását. A víztározók építése a magyar mezőgazdaságot sújtó 2012. augusztusi súlyos aszály miatt vált ismét sürgető feladattá. Az egyre szélsőségesebbé váló csapadékeloszlás ellenére ugyanis az elmúlt harminc évben a magyarországi víztározó-kapacitás folyamatosan csökkent. Az 1980-as évek végén több mint 500 millió m³ víz tárolására volt lehetőség, 2012-ben minden lehetőséget figyelembe véve (a Tisza-tó víztározó kapacitásával együtt) már csak 400 millió m³-es kapacitás állt rendelkezésre. Az aszályhelyzet enyhítése viszont csak a tározókapacitás növelésével oldható meg, melynek segítségével a csapadék, illetve a rendelkezésre álló felszíni vízkészletek egy része betározható és a kárérzékeny területeken megfelelő időben rendelkezésre áll. A víztározó beruházások tehát szakmai és nemzetgazdasági szempontból is fontosak, viszont 2012 októberben a 2013. évi költségvetési törvény javaslata még nem tartalmazta a szükséges forrásokat. Feltételezhető, hogy a programhoz jelentős mértékben lennének felhasználhatóak az európai uniós kohéziós és strukturális források.

Fogadtatás és hatások

A víztározó építésekkel kapcsolatban fontos észrevétel, hogy a lehetséges tározók helyének kiválasztásakor figyelmet kell fordítani a tulajdoni kérdések rendezésére, a megállapodások megkötésére vagy a kisajátítási eljárás lefolytatására. A tározók megvalósítása során figyelembe kell venni a környezetre gyakorolt hatásokat az előzetes környezeti vizsgálat, illetve a környezeti hatásvizsgálat során. Még a helyszínek kiválasztása előtt fel kell mérni azt is, hogy a lehetséges helyszínek mennyiben érintenek Natura 2000-es oltalommal védett természetvédelmi területet, ezen esetekben a vízügyi igazgatóságok és a nemzeti parkok közötti egyeztetés szükséges. Tározót ott és olyan módon célszerű megvalósítani, ahol van tárolható vízkészlet és emellett valódi vízhasznosítási igényt lehet kielégíteni, illetve, ahol legalább több tíz évre visszamenőleg, rendszeresen felgyülemlik a víz (pl. belvíz, összefolyás stb.). Ezek mellett előnyt jelent, ha a tározó olyan helyen épül meg, ahol árvízszint-csökkentésre is kihasználható.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A koncepció a nemzetgazdasági szempontból is súlyos problémára, az aszálykár és a szélsőséges csapadékeloszlás problémáját érinti.	▪ A tervezett beruházások finanszírozási alapja nem megoldott, nem illeszkedik a 2013. évi költségvetési törvényjavaslatba. ▪ Az új víztározók megépítése termőterület vagy természetvédelmi területek kivonásával jár.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ Növelhető az öntözési időszakban rendelkezésre álló vízkészlet. ▪ A víztározókkal csökkenthető az árvizes időszakok vízszintje. ▪ A víztározók megépítése rövid időn belül „megtérülhet” az aszálykár elkerülésével. ▪ A beruházások új munkahelyeket teremtenek. ▪ A beruházások megvalósíthatóak a közmunkaprogram keretében. ▪ A beruházásokhoz felhasználhatóak európai uniós források.	▪ A szakmailag illetékes minisztériumok (VM és BM) eltérő szempontrendszere koordinációs zavart eredményezhet a víztározó-kapacitás bővítési program megvalósításakor. ▪ A víztározók területének kisajátítása konfliktusokat eredményezhet a földtulajdonosokkal. ▪ A víztározók építésére alkalmas területek gyakran távol esnek az öntözendő területektől.

A környezet védelmének szabályairól szóló törvény módosítása

Intézkedés

2012. október 27-én nyújtotta be a vidékfejlesztési miniszter a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény és a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII.

törvény módosításáról szóló T/8880. számú törvényjavaslatot.⁵ A javaslat célja, hogy felülvizsgálatra kerüljön az előzetes konzultáció és a vízkészlet-járulék bevallási és fizetési eljárás, illetve az eljárások egyszerűbbé, gyorsabbá és ügyfélközpontúvá váljanak.

Fogadtatás és hatások

Az előzetes konzultációs eljárás megszüntetése szakmailag indokolt, mert a tapasztalatok szerint az ügyfelek csak elenyésző számban éltek e lehetőséggel. Ezt az eljárást az előzetes vizsgálati eljárás helyett lehetett választani. Az előterjesztő szerint a korábbi egyszerűsítések nyomán előzetes vizsgálatot már csak a tevékenységek egy szűk körénél kellett lefolytatni, így az előzetes konzultációs eljárás előzetes vizsgálat helyetti választásának nem maradt tényleges relevanciája.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A javaslat áttekinthetőbbé teszi a környezetvédelmi engedélyezési eljárásokat. ▪ A javaslat egy elenyésző számban alkalmazott eljárást szüntet meg. ▪ Pontosítja a vízkészlet járulékfizetési kötelezettség alól való mentesülés feltételeit.	
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ Az intézkedés csökkentheti a vállalkozások adminisztrációs terhét.	

A mecseki uránbányászat újraindításának engedélyezése és kormányzati támogatása

Intézkedés

A Kormány 2012. június végén döntött arról, hogy az év végéig megvizsgálja a mecseki uránérc-bányászat újraindításának gazdasági és társadalmi lehetőségeit. Befektetői

⁵ <http://www.parlament.hu/irom39/08880/08880.pdf>

érdeklődés az ausztrál tulajdonú Wildhorse Energy Hungary Kft. részéről érkezett, akik a bányászat újraindítását azokra a kutatásokra alapozták, miszerint a Mecsekben és Pécs környékén a föld alatt 1000–1500 méteres mélységben 30 ezer tonna fémurán van, illetve a még nem kutatott készletet ugyanekkorára becsülhető. A két évtizedig tartó kitermelés közvetlenül félezer, közvetve ennél több embernek adhat munkát, viszont a beruházásnak környezetvédelmi aggályai is vannak.

Fogadtatás és hatások

2012. októberben civil szervezetek újabb környezetvédelmi szempontokat vetettek fel a bányászat újraindítása ellen. A neMecsek Mozgalom közzétette az uránércbányászat örökségéről készített tanulmányait. Ezek szerint a bezárt bányák után hátrahagyott veszélyes, radioaktív szennyező anyagok a város közvetlen környezetében szétszórva, időzített bombaként ketyegnek, ezért a több tízmilliárdos rekultiváció után is évtizedekig tartó folyamatos kármentesítésre van szükség.⁶ A civil szakértők véleménye szerint a klímaváltozás egyre nehezebb, változóbb körülményei között Pécs létkérdése, hogy megőrizze ivóvízforrásait. A szervezetek szakmai anyagukban felhívták a figyelmet arra, hogy a korábbi bányaművelésből származó szennyeződések miatt már több kutat le kellett állítani, mivel a szennyezett rétegvizek kármentesítése jelentősen csökkenti a kitermelhető hozamokat. Németh Lászlóné elmondta, hogy a Kormány a mecseki uránbányászat újraindításáról a társadalmi, gazdasági hatások és a közvélemény megismerése után hoz döntést.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A kormányzati kommunikáció prioritásként kezeli a környezetbiztonság megőrzését.	▪ A beruházás társadalmilag vitatott, elfogadottsága alacsony.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A bányászat újraindulásával több ezer új munkahely jöhet létre. ▪ Az uránkitermelés hozzájárulhat Magyarország energiabiztonságához.	▪ A beruházás természeti kockázatai jelentősek. Az uránbányászat veszélyeztetheti a Pécs környéki ivóvízbázisokat, a radioaktivitás miatt sugárszennyezés keletkezhet.

⁶ <https://necsekmozgalom.files.wordpress.com/2012/10/urc3a1nbc3a1nya-c3a9s-vc3adzbc3a1zisok.pdf>

Szabó Marcel ombudsman-helyettes kinevezése

Intézkedés

Az Országgyűlés emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi, valamint a fenntartható fejlődés bizottsága majd az Országgyűlés plenáris ülése is támogatta Szabó Marcel kinevezését a jövő nemzedékek érdekeit védő ombudsman-helyettesi posztra.⁷ A jelölt 2012. október elején számolt be először terveiről az emberi jogi bizottság ülésén. Kiemelte az ivóvízbázisok védelmének fontosságát, hangsúlyozta az egészséges élethez való jogot biztosító környezeti értékek (föld, víz, levegő) védelmének fontosságát, ezzel összefüggésben kifejtette, hogy a készülő „nemzeti örökség” elnevezésű koncepció célja lesz a talaj, az erdők, a biodiverzitás, az állatok és növények alkotmányos megóvása. Szabó Marcel egyik legfontosabb feladatának az Alaptörvényben rögzített jogok konkrét jogszabályokra történő lebontását nevezte, amely munka során már a törvények előkészítésétől együttműködik a jogalkotókkal. Az Országgyűlés fenntartható fejlődés bizottsága előtti beszédében kiemelte, hogy szerencsésnek tartja a jövő nemzedékek jogainak alapjogok közé emelését, emellett jelentős eredmény, hogy a kulturális javak védelme közé bekerült a jövő nemzedékek jogai is. Azonban fontos lenne szélesíteni az együttműködő partnerek körét, hangsúlyosabbá válhatna a nevelés és a felvilágosítás és a klímavédelem jelentőség is.

Szabó Máté az alapvető jogok biztosa Szabó Marcellt jelölte a jövő nemzedékek érdekeit védő ombudsman-helyettesi posztra. Elődje, Fülöp Sándor 2012. szeptember 1-jei hatállyal lemondott tisztségéről, mondván, hiányoznak a munkájához szükséges jogszabályi és hivatali feltételek. Szabó Marcel nemzetközi jogász, szakmai-tudományos tevékenységének fókusza a nemzetközi környezetvédelmi jog, amellyel húsz éven át foglalkozott.⁸ Diplomáit az ELTE ÁJK-n, a Cambridge-i Egyetemen és a párizsi Pantheon-Assas Egyetemen szerezte, PhD fokozatot pedig a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen. Egyetemi vendégoktatóként Milánóban, San Franciscóban és Los Angelesben tanított. Részt vett a Duna 1992-es elterelésével kapcsolatos jogi munkálatokban, a Duna-völgy fejlesztéspolitikájáról és ökoszisztéma megőrzéséről szóló ombudsmani környezetpolitikai ajánlás kidolgozásában, a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Tanácsa felkérésére a fenntartható fejlődés nemzetközi jogi kérdéseit feltáró tanulmány elkészítésében.

⁷ <http://www.jogiforum.hu/hirek/28330>

⁸ http://mandiner.hu/cikk/20121008_tamogatta_szabo_marcel_jeloleset_az_alkotmanyugyi_bizottsag

Fogadtatás és hatások

Az ombudsman-helyettes október 8-i megválasztása után Szabó Máté, az alapvető jogok biztosa sikerként értékelte azt a politikai támogatás, amelyet Szabó Marcel kapott. Fülöp Sándor lemondása váratlanul érte az ombudsmant, akinek azután harminc nap állt rendelkezésére ahhoz, hogy a jövő nemzedékek ombudsman-helyettesi posztjára szakmailag alkalmas és a politikai pártok számára is elfogadható jelöltet találjon.

A környezetvédelmi szakma mellett egy korábbi ombudsman, későbbi alkotmánybíró is támogatta Szabó Marcel személyét. Szélesebb körű szakmai fórumokon pedig nem merült fel egyéb alternatíva a jelölt személyében, viszont a politikai szféra vonatkozásában bizonytalan volt, hogy kit látnának szívesen a megürült ombudsman-helyettesi poszton. Szabó Marcelnek kormányzati megbízatása volt, eszerint miniszteri biztosi feladatot látott el, illetve korábban Bős-Nagymaros ügyében a Szlovákiával folytatott egyeztetéseken a magyar delegációt vezette, vagyis nemzetközi jogásként gyakorlati munkáját a kormány megbízásából végezte, de ezek a feladatok szakmai jellegűek voltak. Szabó Marcel közölte, hogy amennyiben ombudsman-helyetessé választják, lemond kormányzati pozíciójáról.

A Szigetköz vízügyi rendezésére

Intézkedés

A Szigetköz vízügyi rendezését célzó népi kezdeményezést még 2012. szeptemberben vette tárgysorozatba az Országgyűlés, mivel a kezdeményezők elegendő számú, 71 ezer érvényes aláírást gyűjtöttek össze.

Fogadtatás és hatások

2012. október folyamán több politikai és szakmai szereplő is megszólalt a Szigetköz vízügyi rendezését célzó népi kezdeményezéssel kapcsolatban. Vona Gábor októberben bejelentette, hogy a Jobbik szakmai vitát kezdeményez a nagymarosi vízlépcső megépítésének kérdéséről, mivel a párt szeretné, ha az ország érdekeit szem előtt tartó döntés születne. A pártelnök hangsúlyozta, hogy a Jobbik vezetősége komoly vitákat folytatott e kérdésben, mivel a témában saját pártjukon belül is sztereotípiákkal terhelt az ügy. Kepli Lajos, a Jobbik szakpolitikusa szerint több érv szól a vízlépcső megépítése mellett, mint ellene.⁹ Kepli adatokat sorolva megállapította, hogy a Magyarországon átfolyó teljes vízkészlet alapján évente 12 ezer köbméter víz jut egy emberre, viszont ebből fejenként csak 600 köbméter kerül felhasználásra. Magyarországot aszálykárók sújtják, miközben az összes

⁹ [http://nol.hu/belfold/a_jobbik_bosrol_tobb_az_erv_mellette_mint_ellene-1343167](http://nol.hu/belfold/a_jobbik_bosrol_tobb_az erv_mellette_mint_ellene-1343167)

termőterület csupán 1,8 százaléka öntözött. A Jobbik szerint a vízhez való hozzáférés a duzzasztással érhető el. Bár a beruházás drága, a megvalósítással felvirágoztatható a mezőgazdaság. Az ökológiai kár és a beruházásból származó nemzetgazdasági előny ugyanakkor nem mérhetők össze az ellenzéki párt szerint, vagyis a vízlépcső megépítése még a károkkal együtt is jelentős hasznot hozna az országnak. A nemzeti radikális párt álláspontját támasztotta alá Julius Binder 2012. októberi nyilatkozata, miszerint az EU arra fogja kötelezni Magyarországot, hogy építsék meg a vízlépcső nagymarosi szakaszát. A Duna hajózhatósága és a környezetvédelmi szempontok is indokoltá teszik a beruházást, valamint az a magyar fél számára is előnyös lenne. Jelenleg Magyarország csak veszít, hiszen haszna nincs, viszont kiadásai vannak. Ezzel szemben a hágai ítéletben az áll, hogy nincs értelme a nagymarosi erőmű fölépítésének.

A magyar sajtóban, a Duna elterelésének húszéves évfordulójára több helyen emlékeztek. Szabó Marcel, a határokkal osztott természeti erőforrások fenntartható használatáért felelős volt miniszteri biztos arra hívta fel a figyelmet, hogy 1992-ben Csehszlovákia egyoldalúan terelte el a Duna vizének 83 százalékát a saját területére, és ez a helyzet azóta is változatlan.¹⁰ A magyar kormányzat továbbra is egy konstruktív, a nemzeti érdekeket érvényesíteni képes megoldás kidolgozására törekszik. Eközben a szlovák kormány a Duna elterelésének és a bőszi vízerőmű üzembe helyezésének huszadik évfordulóját ünnepeelve Bősen tartott kihelyezett kormányülést.¹¹ Az eseményen Ladislav Lazárt, a Szlovák Vízgazdálkodási Vállalat vezérigazgatóját dunai kormánybiztosnak nevezték ki. Az esemény résztvevői elfogadták az erőmű két évtizedes működését összefoglaló dokumentumot, amely többek közt a bős–nagymarosi vízi erőművel kapcsolatos szlovák–magyar polémiát is magában foglalja. Az elemzés a bőszi vízerőművet egyértelműen a szlovák vízgazdálkodás sikertörténeteként aposztrofálja, hiszen a nyolc turbina környezetkárosítás nélkül fedezi Szlovákia villamosenergia-szükségletének egytizedét. Az erőmű kiemelkedő szerepet játszik az árvízvédelemben és hozzájárul ahhoz, hogy a pozsonyi kikötő egész évben működjön, valamint megállította az Öreg-Duna egyes szakaszainak erózióját is. További fontos szempont, hogy a létesítmény kitűnő feltételeket biztosít a vízi sportokhoz, illetve a térség madár- és állatvilága számára. Az elemzés ugyanakkor említést sem tett a környezetvédők aggályairól, a helyi lakosság gondjairól, a vízelosztással kapcsolatos ellentétekről, amelyek főleg a Szigetközt veszélyeztetik.

¹⁰ http://nol.hu/kulfold/20121025-fico_sikertortenetnek_latja_bost-1341647

¹¹ http://nol.hu/kulfold/fico_bos_a_szlovak_sikertortenet-1341585

A kolontári vörösiszap katasztrófa felelősségi viszonyai

Intézkedés

2012. október 25-én precedensértékű ítéletek születtek a vörösiszap-tragédiával kapcsolatban indított kártérítési perekben. A Fővárosi Törvényszék az első két közbenső ítéletében megállapította, hogy az ajkai timföldgyár tízes számú kazettájának gátszakadása miatt bekövetkezett károkért a Mal Zrt. kártérítési felelősséggel tartozik. A 2010. októberi tragédia nyomán számos jogi eljárás indult, amelyek közül az egyik nagy csoportot a devecseri és kolontári károsultak által kezdeményezett kártérítési perek jelentik. 2012. októberig összesen 80 felperes adta be keresetét a Mal Zrt. ellen, amelyeket a Fővárosi Törvényszéken, az Ajkai Városi Bíróságon és a Veszprémi Törvényszéken tárgyaltak.

Fogadtatás és hatások

Elsőként a devecseri Konkoly József és a kolontári Fuchs János által benyújtott keresetek ügyében született elsőfokú ítéletet a polgári perek közt. A törvényszéki döntés a keresetek jogalapjáról szól, eszerint mindkét felperes ügyében megállapításra került a Mal Zrt. kártérítési felelőssége, vagyis ettől fogva már csak a kártérítés mértékéről folynak a perek. Konkoly József esetében megállapításra került, hogy az ajkai cég megsértette a devecseri férfi emberi méltóságához, a magánlakáshoz, a testi épséghez és az egészséghez való jogait. A közbenső ítéletek alapján a katasztrófát nem elháríthatatlan külső okok, hanem olyan tervezési, kivitelezési, üzemeltetési és ellenőrzési hiányosságok idézték elő, amelyekért egyértelműen a Mal Zrt. a felelős.¹² Polgári jogi értelemben a vörösiszap-tározó veszélyes üzemnek számít, hiszen a cég környezetet terhelő és veszélyeztető tevékenységet folytatott, a tízes kazettában pedig nagy mennyiségű maró hatású anyagot tárolt. Eszerint egy csekély hiba vagy mulasztás is elég a kártérítési felelősség megalapozottságához.

A Mal Zrt. jogi képviselőjét Ruttner György látta el. Az ítélet után az ügyvéd elmondta, hogy álláspontjuk szerint természeti katasztrófa történt, amely nem függ össze a Mal Zrt. működésével, ezért fellebbeznek az ítélet ellen. Ruttner kitért arra is, hogy a közbenső ítélet a tragédia okának tartja a tározót körülvevő résfal megépítését, ezt viszont kimondottan a környezetvédelmi hatóság utasítására alakította ki a cég. Ugyan Magyarországon nem követik a precedensjogot, Konkoly József ügyvédje szerint az október 25-i döntés felgyorsíthatja a többi károsult perének eredményes befejezését. A Fuchs Jánost képviselő Magyar Gábor ügyvéd is hasonlóan vélekedett a törvényszéki döntésről, szerinte ugyanis a közbenső ítélet kihirdetése a jogalap tekintetében irányadónak tekinthető.

¹² http://nol.hu/belfold/elmeszeltek_a_mal_zrt_-t-1341869

A nehéz helyzetbe került Mal Zrt.-re a legnagyobb csapást 2010. októberig a regionális zöldhatóság mérte, amely 135 milliárd forintos környezetvédelmi bírságot szabott ki a cégre. A cég a határozatot bíróságon támadta meg és egyúttal kérte a döntés végrehajtásának felfüggesztését is. A Veszprémi Törvényszék helyt adott utóbbi kérésnek, azzal az indokkal, hogy a bírság végrehajtása azonnal és véglegesen ellehetetlenítené a cég működését.

2010 és 2012 októbere között közel 80 magánszemély és cég nyújtott be kártérítési keresetet a Mal Zrt. ellen, ezek összértéke megközelítette az egymilliárd forintot. A perek közül kiemelkedő összegű volt a MÁV Zrt. keresete, ugyanis a vasúttársaság mintegy 300 millió forintot követelt az ajkai cégtől.¹³ Számos károsult a Veszprémi Törvényszéken zajló büntetőperben nyújtotta be kártérítési igényét az ügyben. Ezekben az esetekben nem a cégtől, hanem a vádlottak padján ülő Mal-alkalmazottaktól, például Bakonyi Zoltán vezérigazgatótól követelték a káruk megtérítését. A károsultak azonban csak akkor juthatnak pénzhez ilyen módon, ha a törvényszék a cég kártérítési felelősségétől függetlenül megállapítja a személyi felelősség tényét a tragédiával kapcsolatban. Az esélyeiket azonban a magyar állam kárigénye is csökkentheti, hiszen a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 10 milliárd forintos kártérítésre tart igényt, amely kielégítésére a vádlottak egyébként összes zárolt vagyona sem lenne elég.

Bakondi György, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF) vezetője azt nyilatkozata szerint összesen mintegy 38 milliárd forintba kerültek a katasztrófát követő helyreállítási és újjáépítési munkálatok, vagyis a környezeti károk elhárításának állam által kifizetett költségei.¹⁴ A Kolontár és környezetünk jövője című rendezvényen Illés Zoltán beszámolt arról, hogy a teljes költségből 21 milliárd forint a környezeti elemekben keletkezett károk helyreállítására fordítottak. Az élővizek és a Duna védelme érdekében több ezer tonna gipszet szórtak hidakról száz kilométeren a Marcal folyó rehabilitására.

Vörösiszap-szennyezés

Intézkedés

A Kolontár térségében tapasztalható porszennyezés kapcsán szólalt meg az LMP, akik szerint két évvel a kolontári vörösiszap-katasztrófa után továbbra is súlyos problémát jelentett, időnként drámai helyzetet idézett elő az átszakadt 10-es kazettából származó porszennyezés. 2012. október elején azonnali lépéseket sürgetett az ellenzéki párt a térségben élők megfelelő egészségügyi ellátása ügyében.¹⁵ A katasztrófa során átszakadt

¹³ http://nol.hu/belfold/jogeros_fizetnie_kell_a_mal-nak_-1369675

¹⁴ <http://mno.hu/belfold/iszonyu-vesztesegekkel-jart-a-vorosizsap-katasztrofa-1109468>

¹⁵ http://javorbenedek.blog.hu/2012/10/04/ket_evvel_a_kolontari_vorosizsap-katasztrofa_utan

kazettából származó vörös por a Kolontárhoz tartozó, a tározótól néhány száz méterre található Lőrintepusztá és Csótapuszta felé szállt, így az ott élők szeles időben komoly porszennyezésnek lettek kitéve, de sorsukkal mégsem foglalkozik senki.

Fogadtatás és hatások

Jávor Benedek szerint az emberek védelme érdekében a tározó lefedésére és a pormentesítés elvégzésére lenne szükség. A lőrintepusztaiak számára lehetőséget kell teremteni a komfort nélküli házakból való elköltözésre, így húsz felnőtt és tíz gyerek elköltöztetése a Kormány és a Mal Zrt. feladata lenne. A katasztrófa egyik oka az volt, hogy a hatóságok nem megfelelően végezték munkájukat, viszont a környezetvédelmi hatóságokat azóta sem erősítették meg, sőt a költségvetési forráscsökkentésük figyelhető meg. Jávor szerint előfordulhat, hogy a változtatások hiányában máshol is bekövetkezhet hasonló katasztrófa. Szilágyi László LMP-s képviselő szerint a térség nagyon komoly egészségügyi kockázatokat rejt. Az Esélyt az életre a vörösiszap után elnevezésű egyesület kiadványt készített a katasztrófa második évfordulójára. Ebben kifogásolták a devecseri szűrőközpont felszámolását, mivel így 2012. októberre már nem vizsgálta senki sem a helyiek egészségügyi állapotát annak ellenére, hogy az ajkai és a várpalotai orvosok megfigyelése szerint megnőtt a krónikus légúti megbetegedések száma. Az egyesület felhívta a figyelmet arra is, hogy a lakosság megfelelő pszichológiai ellátásban sem részesül, a poszttraumatikus szindrómát senkinél sem kezelik. Az LMP figyelemfelkeltő sajtótájékoztatót szervezett másfél tucatnyi védőmaszkot viselő aktivistával Csótapuszta, Lőrintepusztá, Somlóvásárhely, Kolontár, Devecser, Magas PM10 étékek, Hatósági hibák és Másodlagos károk feliratú táblákkal demonstrálva.

A porszennyezéssel kapcsolatban az ORFK sajtószolgálat közleményt adott ki, melybe ismertették, hogy 2012 tavaszi kolontári porszennyezés ügyében még tart a nyomozás, amelyet a Nemzeti Nyomozó Iroda (NNI) rendelt el ismeretlen tettes ellen környezetkárosítás bűntett megalapozott gyanújával. Ám a nyomozás érdekeire hivatkozva az ügyről többet nem közöltek. Az NNI szóvivőjének korábbi közleménye szerint a nyomozóhatóság eljárása a Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség feljelentése alapján 2012. áprilisban indult. 2012 tavaszán Kolontár külterületén, Lőrintepusztán a zöldhatóság mérőállomása a viharos erejű szél miatt több alkalommal is extrém magas szállópor-koncentrációt jelzett, vagyis olyan magas porszennyezettséget mutattak ki, amelynek rövid távú hatása is jelentős egészségügyi kockázatokkal jár.¹⁶ 2012. május óta a tározókat üzemeltető Mal Zrt. több kötelezvényt is kapott a Veszprémi Bányakapitányságtól a kazetta lefedésére.¹⁷ 2012 nyarán több helyszíni

¹⁶ <http://www.greenfo.hu/hirek/2012/05/24/az-nni-nyomoz-illes-zoltan-riogat-porszennyez-es-ugyben>

¹⁷ <http://www.hir24.hu/baleset-bunugy/2012/10/04/kolontari-porszennyez-es-csak-azt-tudni-nyomoznak/>

ellenőrzésen is megállapításra került, hogy a cég folyamatosan végezte a IX-es és az iszapömléskor megsérült X-es vörösiszap-tároló lefedését, nedvesítését a végrehajtást elrendelő végzésnek megfelelően.

Külpolitika és nemzetközi kitekintés

A felsőcsertési ciános aranybányászat

2012. október 2-án több, a Regeneration nevű környezetvédelmi szervezethez tartozó aktivista odaláncolta magát a román kormány épületének főbejáratához. Az akciót a Felsőcsertésre (Certej) tervezett ciántechnológiás aranybánya engedélyezése elleni tiltakozásként valósították meg.¹⁸ A zöldek azért bírálták a román kormányt, mert az nem akadályozta meg a környezetvédelmi engedély kiadását. A tiltakozók „A Ponta-kormányban a cián az úr” vagy „A kormány hallgat, a cián marad”, illetve „Ciánmentes Felsőcsertést!” feliratú plakátokkal fejezték ki nemtetszésüket. Liviu Pop, a társadalmi párbeszédért felelős tárca nélküli miniszter kormányülésre érkezve szóba állt a tiltakozókkal és bírálta őket, hogy nem hivatalos formában fordultak a román kormányhoz. Szerinte, amíg a tiltakozás nem hivatalos mederben zajlik, addig az akció nem több mint feltűnősködés.

2012. szeptemberben civil szervezetek képviselői értesítették Rovana Plumb környezetvédelmi minisztert, hogy a temesvári regionális környezetvédelmi ügynökség júliusban engedélyezte a felsőcsertési aranybánya nyitását, ezután a politikus megkérte a bíróságot, hogy érvénytelenítse a kiadott engedélyt.¹⁹ A Dévához közeli Felsőcsertésen, az erdélyi Érchegységben a kanadai Eldorado Gold Corporation (EGC) tervezte, hogy aranybányát nyit, a verespatakihoz hasonló technológiával nagy mennyiségű cián felhasználásával nyernék ki az aranyat az ércből. A környezetvédő szervezetek becslése szerint a felsőcsertési bányaprojekt 456 hektáros területen valósulna meg és 16 év alatt összesen 45 millió tonna ércet zúznának össze, évente 1.653 tonna nátrium-cianidot használnának fel, hogy végül 80 tonna aranyat nyerjenek ki. A verespataki eljárással egyezően a cianidos, nehézfémekben gazdag zagyot egy 63 hektár nagyságú, nyílt ülepítő tárolná. A zöld szervezetek kinyomozták, hogy a vancouveri tőzsdén jegyzett főbefektető, az EGC olyan országokban is érdekeltségei vannak, mint Görögország, Törökország, Kína, Brazília.

Élővilág védelmi csúcstalálkozó

2012. október 17–19. között Indiában rendezték meg a Biológiai Sokféleség Egyezmény döntéshozó szervének találkozóját. Több mint 170 tagállam vezetője vett részt a csúcstalálkozó tárgyalásaiban, melyen az élővilág megőrzésének 2020-ig tartó stratégiájához szükséges teendők kerültek megvitatásra a korábbi lépések értékelése mellett. A világszintű

¹⁸ <http://www.greenfo.hu/hirek/2012/10/04/a-kormany-hallgat-a-cian-marad>

¹⁹ <http://www.erdon.ro/tiltakozas-bukarestben-a-cianos-banyaszat-ellen-3/2093743>

célok régiós konkretizálására a magyar EU elnökség alatt került sor azáltal, hogy az uniós szakminiszterek elfogadták az EU biodiverzitás stratégiáját.²⁰

A Magyarországot a konferencián Tóth Katalin, a Vidékfejlesztési Minisztérium helyettes államtitkára képviselte, aki a konferencián bejelentette, hogy 2012. decemberben Magyarország helyszínt biztosít a genetikai erőforrásokról szóló közép-kelet-európai szakértői ülésnek, támogatva ezzel a régió országainak együttműködését.²¹ A helyettes államtitkár tájékoztatta a résztvevőket a Magyarországon zajló Pannon Magbank Life+ program sikereiről, amely a Pannon biogeográfiai régió vadon élő növényeinek megőrzésére, a természetes élőhelyen történő védelem biztonsági kiegészítésére fókuszál. A génbank megalapítása a világon egyedülálló kezdeményezésnek számít.

A nehéz tárgyalásokat követően a haidarábadi tanácskozáson megállapodás született, miszerint a 2006-2010 közötti időszakhoz képest, 2015-től fogva kétszeresére emelik 2020-ig a fejlődő országok részére biztosított biodiverzitási forrásokat.²² Annak ellenére, hogy a 12 napos ENSZ-konferencián pontos, összecszerű információközlés nem történt a segélyeket illetően, a szakértők évi 8 milliárd euróra taksálták az egyezség alapján a szegény országoknak jutó összeget. A források megduplázásával támogatható a 2010-es nagojai biodiverzitási ENSZ-konferencián kitűzött célok elérése, de legfőképpen a fajok kihalásának megállítása 2020-ig. A haidarábadi megállapodásnak köszönhetően a segélyezett országok legalább háromnegyedének nemzeti biodiverzitási tervet kell elfogadniuk és jelentést kell tenniük 2015-ig a pénzek felhasználásáról.

Európai uniós bioüzemanyag szabályozás

2012. október 17-én az Európai Bizottság nyilvánosságra hozta új bioüzemanyag javaslat-csomagját. Eszerint az Európai Bizottság 2020-ig 5 százalékban maximálná az élelmiszer-növényekből előállított bioüzemanyagok arányát, szavatolva ezáltal az élelmiszertermelés biztonságát, valamint a mezőgazdasági területek szerkezetének megőrzését. A bioüzemanyagok arányának 10 százalékra növelését felerészben élelmiszer-növényekből készült üzemanyaggal lehetne elérni. Ez azt jelentheti, hogy a javaslat szerint a közlekedési szektorban 2020-ig előírt 10 százalékos bioüzemanyag-felhasználási arány eléréséhez csak 5 százalékig járulhatnak hozzá az élelmiszer-növényekből előállított első generációs bioüzemanyagok.

²⁰

http://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/biodiversity_2020/2020%20Biodiversity%20Factsheet_HU.pdf

²¹ <http://videkstrategia.kormany.hu/magyarorszag-is-reszt-vesz-a-biologiai-sokfeleseg-egyezmeny-vilagkonferenciajan>

²² http://hvg.hu/vilag.erdekesseg/20121021_Dupla_penzt_kapnak_a_fejlodo_orzagok_a_s

A beterjesztett javaslattal az a régi dilemma került felszínre, hogy vajon milyen hatással lesz az élelmiszertermelésre a fosszilis tüzelésű üzemanyagok arányának csökkentése. A 10 százalékos arányt meghatározó 2008-as megújulóenergia-irányelv vitájában központi elem volt az az aggodalom, miszerint a bioüzemanyagok arányának radikális emelése, és ezáltal a jelentős mennyiségű gabonanövény nem élelmiszercélú felhasználása jelentős árnövekedés következhet az élelmiszeriparban. Ezt a veszélyt szüntetné meg a javaslat, amely szerint a 10 százalékos fele-fele arányban első és második generációs bioüzemanyagokkal kell elérni. Előbbi csoportjába tartoznak a cukorból, keményítőből és zöldségolajokból készült üzemanyagok, illetve minden olyan növény, amely kettős hasznosítású földterületen terem, vagyis amelyet élelmiszerellátásra és takarmányozásra is fel lehet használni. A második és harmadik generációs bioüzemanyagok pedig többek között a hulladékból, mezőgazdasági melléktermékből, algából és az energianádból készülnek.

A Bizottság a javaslattal együtt fejezte ki szándékát a bioüzemanyagok termelése és felhasználása során keletkező károsanyag-kibocsátás jelentősen csökkentésére. Ezért az a javaslat született, hogy 35-ről 60 százalékra emelkedjen az ezen a területen előírt emisszió-csökkentési kötelezettség. Ez azt jelenti, hogy a bizottsági tervezet szerint 60 százalékkal kell csökkenteni a bioüzemanyagok teljes életciklusa alatti széndioxid-kibocsátást ahhoz képest, mint amennyi fosszilis tüzelőanyag megtermelésekor és felhasználásakor keletkezne.

Günther Oettinger, energiaügyekért felelős uniós biztos a tervezet elfogadását követően elmondta, hogy a javaslatcsomagnak több célja van, de főként az, hogy a bioüzemanyagok arányának növelése ne veszélyeztesse az élelmiszerellátást, ne váljanak erdők, tőzeglápok, vagy egyéb értékes mezőgazdasági területek a nagyüzemi bioüzemanyag-termelés áldozataivá. Ennek megakadályozása érdekében a Bizottság folyamatosan monitorozná a termőföld-felhasználás mértékét, irányát. A bizottsági javaslat szerint a jövőben az üzemanyag-termelőknek és a tagállamoknak a szokásos éves kibocsátás-csökkentési jelentésükben jelezniük kellene, hogy a termelés milyen hatással volt a földterületre (Indirect Land Use Change – ILUC). Az uniós biztos szerint a javaslat komoly ösztönzőt is jelent a második és harmadik generációs bioüzemanyag-előállítási technológiákba irányuló befektetéseknek. Connie Hedegaard klímaügyekért felelős biztos ezen kívül azt nyilatkozta, hogy nem akar megálljt parancsolni az első generációs bioüzemanyagoknak, viszont a jövőben egyértelműen szükség van arra a fenntarthatóság miatt, hogy új típusú technológiáknak hozzájárulniuk az arány növekedéséhez.